

Nr 6.

Ankom till Riksdagens kansli den 1 mars 1910 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående införande af proportionellt valsätt vid val inom landstingen.

Närvarande: herrar Staaff, Nyström, Östberg, Fahlbeck, Säve, Uppström, Sjöholm, Berger, Bellinder, von Mentzer, Ekman (dock icke vid justeringen af utlåtandet), Jansson, af Callerholm, Almqvist, Nilsson, Beckman, Magnusson, Ericsson, von Schéele och Berg.

Uti en i Andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 130, har herr *Olausson* hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa dels om utredning af, i hvad mån genomförande af ett proportionellt valsätt vid å landsting förekommande val låte sig göra och dels om framläggande för Riksdagen af de lagförslag, hvartill denna utredning kunde gifva anledning.

Till stöd för sin hemställan har motionären anført följande:

»Hittills ha de val, som landstingen förrättat, verkställts efter majoritetsvalprincipen. Ofta ha dessa val skett med acklamation, mera sällan har enigheten splittrats. Förmåga, sakkännedom och duglighet hafva merendels varit grunderna vid bestämmandet af kandidater, medan partisynpunkter ytterst sällan kommit till uttryck. Så har det varit under en gången tid, då landstingsinstitutionen reellt taget varit en politisk institution.

I och med de nya bestämmelsernas angående val till landsting ikraftträdande, komma partipolitiska hänsyn att göra sig gällande. Den proportionella valmetodens innebörd är ju, att hvarvt parti skall representeras efter sin styrka och att minoriteternas rätt skall blifva skyddad. Liksom Riksdagens utskott numera tillsätts efter proportionell metod, så böra äfven motsvarande val inom landstingen ske efter samma grundsatser. Samma skäl, som varit afgörande för utskottsvalen, tala för, att motsvarande val inom landstingen verkställas proportionellt. Landstingen verkställa dessutom val af en del styrelser och revisorer. Äfven vid dessa val synes det mig lämpligt, att minoriteternas rätt bör blifva skyddad.

Det synes dock mig lämpligast, att den proportionella valmetoden komme att tillämpas endast i de fall, då yrkande därom framställdes, och att nuvarande bestämmelser i öfrigt blefve gällande vid ifrågavarande val. Kungl. Maj:ts nådiga stadga om val till Riksdagens utskott af den 26 maj 1909 torde ock utan större förändringar kunna tillämpas.»

*Utskottets
yttrande.*

Den af motionären till stöd för förslaget åberopade jämförelsen med valen till Riksdagens utskott synes utskottet icke vara hållbar. I betraktande af den öfvervägande opolitiska karaktären af de ärenden, landstingen hafva att handlägga, torde de skäl, som varit afgörande för införande af proportionella val till Riksdagens utskott, icke kunna anses gälla ifråga om motsvarande val inom landstingen. Och vidkommande landstingen åliggande val af nämnder, af ledamöter i styrelser, af revisorer m. m. förtjänar erinras, att vid de inom Riksdagen förekommande val, som kunna anses med vissa af dessa val jämförliga, majoritetsprincipen tillämpas.

I öfrigt håller utskottet före, att frågan om införande af proportionsprincipen vid val inom landstingen i hvarje fall lämpligen bör hvila, till dess det under tillämpningen af de nya bestämmelserna rörande landstingens sammansättning visat sig, huruvida något behof af en ändring i sådant syfte verkligen föreligger.

Slutligen vill utskottet icke underlåta att påpeka, att en annan fråga, nämligen om införande af proportionellt valsätt vid val inom stadsfullmäktige, synes äga så nära samband med den af motionären väckta frågan, att vid den enas upptagande till pröfning den andra näppeligen kan lämnas obeaktad.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon
Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1910.

På utskottets vägnar:

KARL STAAFF.
